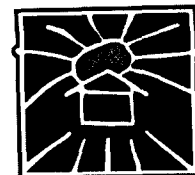

Alþingi
Erindi nr. P 133/1081
komudagur 16.2.2007

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 12. febrúar 2007.

Stígamótum hefur borist til umsagnar frá Allsherjarnefnd Alþingis, frumvarp til almennra hegningarlaga o.fl., 39. mál, mansal, fórnarlambavernd. Eftirfarandi athugasemdir skulu gerðar við efni frumvarpsins:

1. Stígamót styðja frumvarp þetta heils hugar, enda felur það mikla réttarbót í sér fyrir fórnarlömb mansals, sem þurfa alhliða vernd og stuðning. Tekur frumvarpið mið af ákvæðum Palermo-viðaukans um fórnarlambavernd auk þess sem lagt er til að mansalsákvæði hegningarlaganna, þ.e. 227. gr. a, verði samræmt að skilgreiningu viðaukans á mansali, en hún er víðtækari en núgildandi ákvæði 227. gr. a, almennra hegningarlaga. Að mati Stígamóta verður tvímælalaust að breyta ákvæðinu til samræmis við framangreinda skilgreiningu viðaukans. Bent skal á að í b-lið skilgreiningarinnar segir að samþykki viðkomandi skipti ekki máli sé einhverjum þeirra aðferða beitt sem taldar eru upp í a-lið. Þetta ákvæði er í raun eitt það mikilvægasta í Palermo viðaukanum, því það hefur sýnt sig að yfirvöld ýmissa ríkja, ekki síst þeirra sem lögleitt hafa vændi, leitast við í baráttunni gegn mansali, að tala um „forced prostitution“ og „voluntary prostitution“, þegar það skiptir í raun engu máli ef um var að ræða hagnýtingu á aðstæðum einstaklingsins. Í Palermo viðaukanum er út frá því gengið að ekki sé raunhæft að skilja á milli vændis og mansals, þar séu á ferð tvær hliðar á sama peningi.

2. Stígamót fagna sérstaklega ákvæðum frumvarpsins um fórnarlambavernd. Afar brýnt er að vernda og aðstoða fórnarlömb mansals enda verður aldrei komist fyrir mansal án stuðnings við fórnarlömb þess og skilnings á aðstæðum þeirra. Bregðast þarf við mansali með samræmdum aðgerðum á heimsvísu og er fórnarlambavernd einna mikilvægust.

Stígamót

Hverfisgötu 115 · 105 Reykjavík
Símar: 562 6868 og 800 6868 · Bréfsími: 562 6857

Veffang: www.stigamot.is
Netfang: stigamot@stigamot.is

Banki: 101-26-36549
Kt.: 620190-1449

Sérstaklega er vísað til 6. gr. Palermo viðaukans, en þar segir m.a. að stjórnvöld skuli vinna í samvinnu við frjáls félagasamtök og aðrar viðeigandi stofnanir og einkaaðila til þess að tryggja fórnarlömbum mansals ráðgjöf og upplýsingar, um réttarstöðu þeirra sérstaklega, og á tungumáli sem einstaklingurinn skilji. Þannig er nauðsynlegt að ríkisvaldið styrki félagasamtök og stofnanir hér á landi sem til greina koma til aðstoðar fyrir fórnarlömb mansals og minna Stígamót á hlutverk sitt í þessu sambandi. Hjá Stígamótum er án efa að finna víðtækustu þekkingu á eðli mansals og áhrifum þess á þá einstaklinga (að yfirgnæfandi meirihluta konur) sem fyrir því verða, sem vöð er á hér á landi.

Stígamót benda enn fremur á hversu nauðsynlegt það er að tryggja öllum þeim sem ætlað er að aðstoða fórnarlömb mansals, s.s. útlendingayfirvöldum, lögmönnum, félagsráðgjöfum og lögreglu, nauðsynlega þjálfun og skilning á aðstæðum fórnarlamba mansals og þeim áhrif sem mansal hefur á þau.

3. Þá er á það bent að samkvæmt lögum og reglum um dvalar- og atvinnuleyfi er að finna mörg skilyrði sem fórnarlömbum mansals gæti reynst ómögulegt að uppfylla þegar þau reyna að sleppa úr þeim aðstæðum sem þau hafa verið sett í og leita aðstoðar í dvalarlandinu. Því mega dvalar- og atvinnuleyfi fyrir fórnarlamb mansals ekki vera háð takmörkunum, að öðrum kosti er vart um að ræða raunverulega aðstoð og vernd við fórnarlömb mansals. Skýrt þarf að kveða á um að þeir sem þiggja fórnarlambavernd megi sækja um búsetuleyfi þegar verndinni lýkur eftir 18 mánuði, ella er sú vernd sem fórnarlömbum mansals yrði boðin upp á ekki nægileg. Þau verða að geta treyst því að aðstæður þeirra séu tryggðar til frambúðar en ekki aðeins tímabundið. Loks skal á það bent að það er skilyrði útgáfu búsetuleyfis að umsækjandi hafi ekki notið fjárhagsaðstoðar samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga. Frá skilyrði þessu má þó víkja ef ríkar sanngirniasáttæður mæla með því og ætti það að vera í öllum tilvikum þegar um mansal er að ræða.

Að lokum er bent á að framlagning sakavottorðs er ófrávíkjanlegt skilyrði fyrir veitingu dvalarleyfis til ríkisborgara landa utan EES. Ekki er ólíklegt að einhverjir þeirra einstaklinga sem njóta vilja fórnarlambaverndar hafi gerst sekir um refsivert athæfi, hafi ekki hreint sakavottorð, enda er tilgangur mansals oftast en ekki að ná einstaklingum til að neyða þá til að vinna við ólöglega starfsemi, s.s. vændi. Þannig eru fórnarlömb mansals oft send frá einu landi til að annars og gætu vel verið með refsiverð brot á sinni sakaskrá við komuna hingað til lands sem stöfuðu frá athæfi sem þau hefðu verið þvinguð til eftir mansal til annars lands. Dæmi eru um að fórnarlömb mansals hafi m.a. verið notuð sem svokölluð „burðardýr“ til að flytja

flkniefni og annan ólöglegan varning á milli landa. Vart þarf að minna á aðstæður fórnarlamba mansals, úrræðaleysi þeirra og ósjálfræði sem og þær aðferðir sem þeir sem stunda mansal beita. Enn skal vitnað til Palermo Viðaukans, en í skilningi hans má aldrei líta á fórnarlömb mansals sem glæpamenn, heldur fórnarlömb glæpamanna.

Í ljósi þessa leggja Stígamót til að skýrt verði kveðið á um það að fórnarlamb mansals fái að meginreglu notið fórnarlambaverndar, þrátt fyrir sakaferil.

Virðingarfyllst,

f. h. , Stígamöta,

Tróðdóttir þórnarsdóttir
Margrét Steinsdóttir
Dáma, Sigurðardóttir
Þinnvinnslóttir